

SZOCIOLÓGIA SZIGORLATI TÉTELSOR

WJLF SZM BA

A) tételek:

- 1. A szociológia fogalma, kapcsolata más tudományokkal.**
A szociológia tudományának sajátosságai és helye a többi társadalomtudomány között.
- 2. A szociológia kialakulása**
A szociológia klasszikusai (Marx, Durkheim, Weber)
- 3. A magyar szociológia tördelt fejlődése. Egyéb jelentős személyek a szociológia történetében**
- 4. Társadalmi struktúra**
A társadalom tagozódásának szociológiai vizsgálata. Egy és többdimenziós modellek. Társadalmi egyenlőtlenség, pozíció, osztály, réteg fogalma, használatuk lehetősége és korlátai.
- 5. A magyarországi rétegződési modellek.**
A magyar társadalom szerkezetének átalakulása a XX., XXI. szd-ban
- 6. Mobilitás**
Társadalmi mobilitás, vándorlás, migráció. A mobilitás fogalma és típusai. A társadalmi mobilitás fajtái és csatornái. A magyarországi mobilitási tendenciák. Mobilitás és társadalmi egyenlőtlenség.
- 7. Népeség, népesedési folyamatok.**
A népesedéssel kapcsolatos alapfogalmak és azok szociológiai értelmezése. A népesedéssel kapcsolatos elméletek. A népesedés nemzetközi és hazai tendenciái. Magyarország korfája és változásai.
- 8. Települések és életkörülmények.**
A települések szociológiai kérdései (urbanizáció, regionális egyenlőtlenségek). A településhálózat alakulásának perspektívái. A helyi társadalom fogalma és dimenziói.
- 9. Oktatás, iskolarendszer.**
Oktatás, nevelés, mint a társadalom integrációjának eszközei. Iskola és iskolarendszerek a modern társadalmakban és Magyarországon. A tudás, mint tőke. Az iskolai tudás-átadás mechanizmusa, társadalmi meghatározottsága. Az iskolai végzettség, az iskoláztatás szerepe a társadalmi egyenlőtlenség újratermelésében. Az iskolázottság alakulása és tendenciája Magyarországon.

10.Életmód, életvitel.

Az életmód fogalma, összetevő elemei. Életmód – vizsgálatok magyarországi eredményei. A milió, az életkörülmények és szubkultúra fogalmai.

11.A szegénység szociológiája

A szegénység fogalmi meghatározása. A szegénység szociológiai vizsgálata, a szegénység hazai tendenciái. Az abszolút és a relatív depriváció. A különböző szegénységi küszöbök és azok számításának módja. A létminimum fogalma, számítása, használhatóságának korlátai. A „szegénység kultúrája” felfogás és kritikái.

12.Kisebbségek szociológiai problémái.

A cigányok (romák) magyarországi helyzete.

13.A deviáns viselkedés szociológiája.

A deviancia fogalma, különféle elméleti magyarázatai. A szociológiai elméletek sajátos megközelítési módja. A deviáns viselkedés okai Magyarországon. Öngyilkosság, bűnözés, alkoholizmus, drogfogyasztás, lelki betegségek alakulása, mérésének nehézségei. Főbb kutatási eredmények.

B) tételek

1. A Horthy-kori kispolgárság és birtokos parasztság.

2. A Horthy-kori alsó rétegek.

3. A parasztság átalakulása 1944–1989 között.

4. A városi munkásság átrétegződése 1944–1989 között.

5. A hazai nemzeti és etnikai kisebbségek, a határon túli magyarság helyzete 1944 után.

6. Az empirikus társadalomkutatás elméleti alapjai.

A tudományos és a hétköznapi megfigyelés különbségei, elmélet – empiria – statisztika kapcsolata, a változók nyelve, az okság természete. Deduktív és induktív logika

7. A kutatás megtervezése és előkészítése.

Kutatási célok, elemzési egységek, az idő dimenziói, a kutatási terv főbb elemei, a konceptualizálás és az operacionalizálás. A kutatások buktatói. A mintavételi logika. Mintavételi hiba. Mintavételi eljárások. Reprezentativitás fogalma. A minta nagysága.

8. Kvalitatív és kvantitatív adatgyűjtési technikák I.

Beavatkozás-mentes és beavatkozásos vizsgálatok. A kérdőíves adatfelvétel; a kérdőívek típusai, felépítése; kérdéstípusok. Attitűdmérés; különféle skálák alkalmazása. A kérdőívszerkesztés általános szabályai és hibalehetőségei.

9. Kvalitatív és kvantitatív adatgyűjtési technikák II., és az adatfeldolgozás

A megfigyelés, mint önálló kutatási módszer. Az interjúk típusai. Az interjú előkészítése – az interjúvázlat. Kérdezői hibák (szakmai és magatartáshibák). Adatfeldolgozás és elemzés. Mérési szintek. Az adatok előkészítése. Egyszerűbb elemzések. A „puha” adatok elemzése.

10.A családszociológia alapkérdései

A család szociológiai megközelítése. A rendszerszemlélet a családokkal végzett szociális munkában. A család történeti változásai; a feudális típusú család-modell és a polgári családmódel fő sajátosságai. Családtípusok a mai Magyarországon.

11.A család funkciói

A család funkcióinak felsorolása és értelmezése. A funkciók megvalósulásának változásai a gazdasági és társadalomtörténeti folyamatok hatására a 19., 20. és 21. században.

12.A családon belüli viszonyok és a családi életciklusok

A családi életciklusok felsorolása és értelmezése. A családon belüli viszonyok és a családi életciklusok kapcsolata. Az érzelmi viszonyok; szimmetrikus és aszimmetrikus kapcsolatok, az érzelmek tartalmi. A kompetenciaviszonyok, és azok változása. A családon belüli hatalmi viszonyok. A koalíciók.

13.Családi konfliktusok, válás

A konfliktus fogalma, a konfliktus lezajlásának fázisai és a lehetséges konfliktus-kimenetek. Konfliktus-megoldási és konfliktus-kezelési stratégiák. A családi konfliktusok fő okai. A válás, mint konfliktus-kimenetel; a válások hazai és nemzetközi tendenciái.

Kötelező irodalom:

Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába, Osiris 2006 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 10., 11., 12., 15.,17.fejezet

Babbie, Earl: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, Balassi Kiadó 1996.

Dr. Bánlaky Pál (szerk.): Alapismeretek a cigányokról (romákról) szociális munkásoknak, Wesley könyvek 2007.

Dr. Bánlaky Pál: Családszociológia, Wesley könyvek 2001. Megjelölt oldalak: 9-15., 25-59., 64- 83., 95- 145. oldal

Gyáni Gábor – Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Bp., 1998. 255–279., 280–306.

Heltai Erzsébet – Tarjányi József: A szociológiai interjú (mélyinterjú) készítése (letölthető a Szocháló honlapjáról: <http://szochalo.hu/hireink/article/100407/3218/>)

Valuch Tibor: Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében. Bp., 2001. 78–92., 188–207., 213–232.,